

עליו, ושרףף להרים רגלו – להניח עליו את רגליה, שנאמר יעשה טו א' **הشمם כסאי ותאץ חום רגל**'. הרי שמהפוך בבריתא שביב עקיבא חזר בו, ואמר בדברי רבי יוסי הגלילי.

אמרו לעיל יג', שאין מוסרים סתרי תורה אלא למי שיש בו חמישה דברים, שר חמשים ונושא פנים ויועץ וחכם חרשים ונבון לחש. הגמרא מביאה מירמא של רב דימי, שבה מתבארות המועלות הללו: כי אתה – כשהבא ר' דימי מארץ ישראל לבבל אמר, **שMOVEDה עשרה קללות קיל' ישעה את ישראל, שהתנבה** שבאו עליהם שMOVEDה שMOVEDה עשרה קללות קיל' ישעה את ישראל, והתנבה אמר, **שMOVEDה עשרה קללות קיל' ישעה את ישראל, והתנבה** כל משען לחם וככל משען פיטום, גבור ואיש מלחתה, שופט ונבון וקופס נזקן, שר חמשים ונושא פנים, ויועץ וחכם חרשים ונבון לחש, וגתי נערם שורדים ותעלולים ימשלו בם' וכו'.

מבארה הגמרא מוהה בכל אחת מהמעulerות הללו: **משען**, אלו בעלי מקרא – היודעים את התורה שכחוב. **משען**, אלו בעלי משנה, בגין רביה יהודה בן תימא ותכירין. פלינו בה – ונחלה בזה רב פפא ובפבן כמה סדרי משנה היו בתקילה, חד אמר ששה מאות סדרי משנה, וחדר אמר שבע מאות סדרי משנה.

כל משען להם, אלו בעלי תלמוד, שיש לסמוק על הוראותם כמו שננסמכים על האכילה לחם, שנאמר (משלי ט) **לכו לחמו בלחמי ושחנו ביןינו מסכתה**: **על משען זום**, אלו בעלי משנה, של אדים כמים באגדה. **עבז**, זה בעל שמעות, כלומר שמען הלכות פסוקות מרבותיה, ושגורותם הם בפיו. **ויאש מלחה**, זה מי שירע לישא וליתן במלחמתה של תורה. **שופט**, זה דין דין אמרת לאmittio. **ובביא**, במשמעו. **קופס**, זה פלא, שנאמר (שם טז) **קופס על שפט מלך**. **ונזקן**, זה שראוי לשיבח וליטול ממנו עצה בכל דבר חכמה.

שר חמשים, אל תקרי **'שר חמשים'** אלא **'שר הומשיין'**, זה שיזע לישא וליתן בחמשה חומשי תורה. דבר אחר, **'שר חמשים'** פירושו ברבבי אהו, **דאמר רבבי אהו**, בכאן **שאנן מעמידין מתרוגמן על האכזר –** אדם החזר לעציבור על דברי הרב, אם הרב הדורש הוא פחות מבן חמשים שנה, אלא ידרוש כך ללא מתרוגמן, וכוכונה הכתוב היא, שיסיר מהם כל רב שהוא בן חמשים ורואיו להעמיד לפניו מתרוגמן.

ונושא פיטום, זה מי שנושאי נזונים בזכותו, בגין רבינו חיינן בן דוסא, שאמרו כלומר שהכל נזונים בזכותו, בגין רבינו חיינן בן דוסא, בטענית (כה) שיצאה בת קול ואמרה, כל העולם ניזון בשביל חנינה בני). וכן מי שנושאים פנים בעבורו לדورو למטה בארץ, שמלי הלאומות מכבדים את דורו בעבורו, בגין רבינו חיינן שהיה חשוב – בתי המלך – בבית המלך, שכasher היה בא מהישיבה בבית המלך, היו הגבירות של בית המלך יוצאות לקרהתו לבבדו.

וועץ, וזה מי שירע לעבר שנים לקלוף חדשם. **ויחכם**, זה תלמיד המכחים את רפוחתו. **חרשים**, וזה מי ששבעה שהוא פותח ברכבי תורה, חבל געשין בחרשין. **ונזקן**, וזה המכני דבר מתוק דבר. **ולחשות**, וזה מי שראוי למסור לו דבר תורה שיטנה בלחש, דהינו סתרי תורה, בגין שהוא אב בית דין וליבו דואג בקרבו.

ונתני נערם שדריהם. מבארה הגמרא: **מאי ניתני נערם שדריהם**, אמר רב אלעזר, **ונערם** אלו בני אדם שמנוערין – שמורוקנים מן המנות, והם יהיו השרים שלהם. **ויתעלולים ימשלו בם**, אמר רב (פפא) בר יעקב, מה שנאמר תעוללים בשני למדים, הוא רמו לתعلى בני תعلى – שעולים בני שעולים, דהיינו שהשלפים והחלשים בוחרם מושלי בהם.

ולא נתפרק רעתו של ישעה, אף שאמור להם לא כל הקללות הללו, עד שאמר להם ירחהו הנער בזקן (ותנולקה בגקביד). מבארה הגמרא: **ונער אלו בני אדם שמנוערין** – שמורוקנים מן המנות, והם לא בהגדה. אלא מתרץ רב יוסי הגלילי, שבסה אחד לדין, ובסה אחד לזרקה.

מסתפקת הגמרא: **קובלה מיגיה** – האם קיבל רבי עקיבא את דברי רבי יוסי הגלילי, וחזר בו מדררייתו, או לא קיבלה מיגיה. פושתת הגמרא: **טא שמע**, שנינו בבריתא, באחד לדין ואחד לזרקה, דברי עקיבא. אמר לו רבי יוסי הגלילי לרבי עקיבא, עקיבא, עד מתי אתה עוזה שכינה חול, שאתה אומר שישוב אדם בערך הקב"ה. אלא מתרץ רב יוסי הגלילי, שבסה אחד לדין, ובסה אחד לזרקה.

רבי יוסי הגלילי, וחזר בו מדררייתו, או לא קיבלה מיגיה. פושתת הגמרא: **טא שמע**, שנינו בבריתא, באחד לדין ואחד לזרקה, דברי עקיבא. אמר לו רבי אלעזר בן עיריה לרבי עקיבא, עקיבא, מה לך אצל הנדרת, כלך מדברותיך – חドル מדריך עד שתגיע אצל גנעים ואלהות, שכן הלכות עמוקות וחומות, ובכן אתה מוחדר ולא בהגדה. אלא מתרץ רב יוסי הגלילי, דהיינו לבן עורייה למה נועד שני הבסטות, אחד לכסא ואחד לשרפף – ספסל קטן, כסא כדי לישב

המשר בעמוד קעד

מתוך מוחdot חוץ

22 איש אה"רעהו" (שמות כ, יח). ואלו הם הנקראים: דיני
 23 קנסות. ויש כתוב הכל דיני קנסות כלם, והוא אמרו
 24 יתעלה: "כאמ"ר עשה בן יעשה לו" (ויקרא כד, יט). הFINISH
 25 בז' שלוקחים ממוננו (מה שהזיק לו) כדי מה שזיק,
 26 כמו שבא בקבלה: אפלו בישו בלבד — הרי אלו גובים
 27 ממוננו כדי אותו השעור. ודע שдинי קנסות אלו כלם
 28 נזקי אדם באנשים. וכן אם הזיקה בהמה את-האדם או
 29 את-הבהמה — הרי כלל-הדין הקלה לא ידין בהם ולא
 30 יפסוק אלא בית דין כסמוין בארץ (שנסמכו לსמכויות
 31 אלה ועוד — מדור לדור). וכבר נתבארו הלכות דין זה
 32 בפרק ח' (ביבא) קמ"א.

33 המוצה הרפט' — קאורה שהזרכנו מלחמת כפר
 34 זה-אתזה, והוא אמרו: "לא תרצח" (שמות ב, יג; דברים
 35 ה, יז). והעוצר על לא זה — נהרג בהבאה (בהתוז
 36 ראשו) מן הארץ. אמר יתעלה: "מעם מזבח תקחנו
 37 למות" (שמות בא, יד). וכבר נתבארו דיני מצוה זו בפרק
 38 ט' מסנהדרין (עו) ובפרק ב' מफות.

39 המוצה הרצ"ו — קאורה שהזרכנו מלחמת כפר
 40 לרוצח בזיה, אלא ינרג בכרמת, והוא אמרו יתעלה:
 41 "ולא-תקחו כפר לנפש רצח אשר-הוא רשע למות"
 42 (במדבר לה, לא). וכבר נתבארו דיני מצוה זו במכות
 43 (כתובות לו).

22 המקרש, ובביתי אין לך ואין שמלה, שאין ביר לא מקרא ולא
 23 משינה ולא גمرا, ולכן לא תשימני קצין עם'. הרי שאפלו בשעת
 24 כשלונה של ירושלים, היו אנשי מודרים על האמת.
 25 משחה הגمرا על דברי רב קטינא: מנין שהיה מודר בן משום
 26 שהיה דובר אמרת, ודילמא שאני התרם — שמא שונה הדבר שם, דאי'
 27 אמר לו גמינה — שהרי אם היה אומר להם שלמד תורה, אמרו
 28 ליה אייא לנו — יאמרו לו השב לנו על דבר הלהכה, והיו רואים
 29 שאין יודע, ולכן, ולכן היה מוכחה להודאות שלא למד, ולא מפני שהוא
 30 מאנשי אמנה.
 31 מתרצת הגمرا: אם מטעם זה, תהוו ליה ליטמר גמר ושבח – היה
 32 לו לומר שלמד ושבח, ולא לומר שלא למד כלל, שהוא בושה
 33 גדולה יותר. והוא אומר להם שלא למד כלל, שכן מי לא אהה
 34 חובש, פירשו לא אהה – לא הייתה חובש כלל, ואין זה אלא מפני
 35 שהוא מאנשי אמנה.
 36 משחה הגمرا: איינו – וכי בר הדבר, שבשת בתלונה של ירושלים
 37 היה בה אנשי אמנה, והאמיר רבא, לא הרבה ירושלים עד שפסקו
 38 מפניה בעלי אמנה, שנאמר (רכמיה א') "שׁוֹטְטוּ בְּחֻזּוֹת יוֹשָׁלִם וְרֹא
 39 נָא וְדוּ וּבְקַשׁוּ בְּרֻחּוֹתָה, אֲמֵן הַמְצָאוֹ אִישׁ אֶם יִשְׁעָשׂ מְשֻׁפְט
 40 מְבַקֵּשׁ אִמּוֹנָה, וְאַסְלָחֵל לָהּ, וְמִשְׁמַעַ שְׁבָחָרְבָה יְרוּשָׁלָם לְאַנוּתָר
 41 בָּהּ אֲנָשִׁי אַמְנָה.
 42 מתרצת הגمرا: לא קשי,

1. לפסוק אלא בית דין כסמוין בארץ (שנסמכו לסמכוויות אלה ועוד — מדור לדור). וכבר נתבארו הלכות דין זה
2. בפרק ח' (ביבא) קמ"א.
3. קמ"א.

יום שישי כ"ד אדר-א' היתשפ"ב

4. מצות עשה רלו.

5. המוצה הרל"ו — הצוי שנצטינו בדין חובל
6. בחרבו, והוא אמרו יתעלה: "וכי-יריבן אנשים ובהה"
7. איש אה"רעהו" (שמות כ, יח). ואלו הם הנקראים: דיני
8. קנסות. ויש כתוב הכל דיני קנסות כלם, והוא אמרו
9. יתעלה: "כאמ"ר עשה בן יעשה לו" (ויקרא כד, יט). הFINISH
10. בז' שלוקחים ממוננו (מה שהזיק לו) כדי מה שזיק,
11. כמו שבא בקבלה: אפלו בישו בלבד — הרי אלו גובים
12. ממוננו כדי אותו השעור. ודע שдинי קנסות אלו כלם
13. נזקי אדם באנשים. וכך כלל-הדין הקלה לא ידין בהם ולא
14. את-הבהמה — הרי כלל-הדין הקלה לא ידין בהם ולא
15. יפסוק אלא בית דין כסמוין בארץ (שנסמכו לסמכוויות אלה ועוד — מדור לדור). וכבר נתבארו הלכות דין זה
16. בפרק ח' (ביבא) קמ"א.
17. קמ"א.

יום ש"ק כ"ה אדר-א' היתשפ"ב

18. מצות עשה רלו.

19. מצות לא תעשה רפט. רצו.

20. המוצה הרל"ו — הצוי שנצטינו בדין חובל
21. בחרבו, והוא אמרו יתעלה: "וכי-יריבן אנשים ובהה"

המשך ביאור למ"ס' חגיגה ליום רביעי עם' א

1. שמולול גם במצוות החומרות, ורחבו بما שמצוות קלות דומות
2. עליו בחמורות, שמדריך אף בקהלות.
3. אמר רב קתינא, אפלו בשעת בשלונה של ירושלים, לא פסקו מהם
4. בעלי אמנה – אנשים דברי אמתה, שנאמר (עשיה ג) כי יתפשט אש
5. באחו בית אביו (לאמר), שלמה לבת, קצין תעודה לנו, והמקשלה
6. הזאת תחת ירך, שנבניה מוגנה אותן על שלא היו בהם אנשים
7. שיודעים להשיב דבר הלהכה, ואומר, שלעהיד יתpose איש באחיו
8. ויאמר לו, אותן דברים שבנוי אדם מתקבצי מחמות בשמלה, בולם
9. שנחבים כדי שלא ישאלו אותן כיוון שאינם בקיאים בהם, ישnen
10. תחת ירך – הרי אתה בקי בהם, ואם כן קצין תעודה לנו, שתלמידנו
11. את אותם הדברים. ויחמפלשה הוצאה, מברארת הגمرا: מי
12. יחתמפלשה הוצאה, אלו דברי תורה, שהם דברים שאין בני אדם
13. עמידין עליון להבינים על בוריים אל אם בן נכסל בחר, שرك לאחר
14. שהתלמיד נכשל בהם פעם ראשונה ושנית, נוthen לב לעמוד על
15. שמוותה, והמעליהם יאמר לו, דברים אלו ישנן תחת ירך – אתה
16. בקי בהם, ותלמדנו אותן. וממשיך הנביא (שם ג), שאותו האדם
17. שחשבונו לומד תורה להם, ישא בזום הוה לא אמר, לא
18. אהיה חובש, ובביתי אין לך ואין שמלה, לא תשימוני קצין עם'.
19. מבארת הגمرا את תשובה, י"א, אין ישא אלא לשון שבועת,
20. שנאמר (שםהרב) לא תהא את שם ח' אלהיך לשוא, בולם שישבע
21. ויאמר להם, לא אהיה חובש, לא קיינו רגיל להוות מהחייב בית

את מי שהרצה לפני אחרים במעשה מרכבה, וגם אחרים הרצו לפניו, אבל דרכ'יו ולא ארצו קמיה – מי שהרצה לפני אחרים, אבל אחרים לא הרצוו לפניו, כמו רבי אלעזר בן ערך, לא קא חשיב – לא מנתה הבריתא, אך אין מכאן ראייה שהוא לא הרצה לאחרים. חזרות הגמרא ומקשה: והא – והרי חנינאי בין חנינאי, אלא ארצו קמיה – שלא הרצוו לפניו במעשה מרכבה, אלא רק הוא הרוצה בפני רבי עקיבא, וכי החשב – והובירה אותו הבריתא. מתרצת הגרמא: אומנם אחרים לא הרצוו לפניו, דרכ'יו מיה קמיה מאן הארץ – אבל מכל מקום הוא הרוצה לרבי עקיבא, ורבי עקיבא והרצוו לאחרים, שהרי הוא הרוצה לרבי יهوשע, וכן הוצרכה הבריתא להזכיר אותה, כדי שתוכל להודיעו שרבי עקיבא הרוצה גם הרצvo לפניו. אבל רבי אלעזר בן ערך, לא הרצוו אחרים לפניו, וגם הוא לא הרוצה בפני מי שהרצה לאחרים, וכן לא הזכיר הבריתא.

בריתא נוספת בעניין מעשה מרכבה: תנ"ו רבנן, ארבעה אנשים נכנסו לפדרם – על ריקיע על ידי שם, ואלו הן, בין עזאי, ובן זומא, אחר – אלישע בן אבוייה, ורבי עקיבא. אמר להם רבי עקיבא, בשאות מגעין ברקיע אצל אבויו שיש טהור, כלומר למקומות שהוא מבהיק במקומות צלולים, אל התאמרו מים מים יש באן, ואיך נלך, שהרי אין שם מים כלל, אלא נראת כדמות מים, והאומר שיש שם מים הרי הוא אומר שקר, והוא נהך, מושם שנאמר (תהלים קא ז) 'דביך שקרים לא יבון לנגד עיני'. בין עזאי הצעין לעצם השכינה, בלאמר הוסיף להזכיר שמות כדי להבהיר באספקלירה מאריה, מטה, ועלינו הכתוב אומר (תהלים קטו ט) 'ירק בעני ה' הפotta לתקפידי', בלאמר שקשה מיתהו של בן עזאי לפני הקב"ה, לפי שמתו בעודו בחור. בין זומא הצעין לעצם השכינה, ונגע – נטרפה דעתה, ועלוי הכתוב אומר (משלי כה ט) 'דבש מצאת אבול דיני, פון תשבענו והקאתה', שכשם שהמוציא דבש ראוי שייאל ממנו רק מעט להסביר את نفسه, כי אם יאכל הרבה כבד שביעה הוא עלול להקיא הכל ולאבד גם את המעד שאלב בחילה, וכמו כן יקרה למי שיריצה להישי יותר מיכלתו והשגתו, בשיריצה ללבת לפניו ישוב לאחרו. אחר הצעין, וקיין בגטויות – קלקל ועוות, שדיבר כלפי מעלה. ורק רבי עקיבא הצעין ויאא בשלום.

שאלו את בן זומא, מהו לסתורי בלבא – האם מותר לסתור כלב, שלא יוכל להחוליד, שזרוי האיסור לסתור בהמה נאמר בתורה לגבי מומי הקרבנות, שנאמר (יראה כב כה) 'וממעור וב כתות וטורוק ולא תקריבו לה' ובארצכם לא תעשי, ואם כן יתכן שرك בבדרים שאפשר להזכיר למזבח, זהירות התורה שלא לסתור, אבל כלב שאינו קרב על המזבח, ואפיו אם החליפוהו בהבמה טהורה אסור להקריבה, יהי מותר בסיסוס, או שאין חילוק בדבר, והאיסור לסתור לא נאמר דווקא על בהמה שיכולה להיקרב למזבח. אמר להם, לשון הפסוק 'בקארצכם לא תעשי' בונתה, שבל שישנו בארכצכם לא תעשו בו מעשה סירוס, ולא רק המינים הקרים על המזבח, וכן אסור לסתור גם כלב.

שאלה נוספת מוספת שאלו את בן זומא, לגבי זהן גדרל, שモתר לו לשאת רק אשנה בתולה ולא אשנה שבבעליה, שנאמר (יראה כא יג) 'זהו אשנה בתולה' יקח, ואם אין בתולה ישערקה – שחתurbation, אך היא אמרת לא נבعلיה, והיא עודנה בתולה, מהו לבן זדורל, האם מותר לו לשאת אותה. וכן כהן גדול שנשא אשנה ומצעה בתולה, ואחר כך התגללה שהיתה מעוברת עוד קודם שנשאה, האם מותר לו לקיימה. מבארת הגרמא את צדי הטעפה: מי חיישן לדושמא – לא מנתה הבריתא, ומשמע שהוא לא דרש במעשה מרכבה.

האם נאמנה ש"בכל דרך דעהו": לא רק בשעת התפילה, לימוד התורה וקיים המצוות, אלא גם "בכל דרךך", "במאכלו ובמשקהו .." ובמשאו ובמתנו".

הא בדברי תורה, הא במשא ומtn, בדברי תורה הו – היו נאמנים ולא מתחללים על שקר, אבל במשא ומtn לא הו – לא היו אנשי אמנה. הגمرا מביאה בሪיתא לגבי מעשה מרכבה: תנ"ו רבנן, מעשה ברבנן יוחנן בן בכאי שזכה רוכב על החמור, והיה מלהך ברכרה, ורבי אלעזר בן ערך מחהדר – מנהיג את החמור אחורי, כדי ללמדו תורה מפיו. אמר לו רבי אלעזר בן ערך לרבן יוחנן בן בכאי, ושנה לי פרק אחד במעשה מרכבה. אמר לו רבן יוחנן בן בכאי, וכי לא בך שוני? גם, ילא במרכבה ביהו' – אין דורשים במעשה מרכבה אפיו לתלמידיך ייחיד, אלא אם בין קה' קב' ומבי' מדעתו, ואתה אין חכם ובמיון מדעתך, ואסור לי לשנות לך במעשה מרכבה. אמר לו רבי אלעזר בן ערך, רבי, פישני – תנ' לי רשות לומד לנטיק דבר אחד שלמדתני. אמר לו רבן יוחנן בן בכאי, אמר. מיד ירד רבנן יוחנן בין יפהי מעל החמור, ונעטף ווישב על האבן פחת עץ תעית שהיה שם. אמר לו רבי אלעזר בן ערך, רבי, פישני מה ירתק מעל החמור. אמר לו רבנן יוחנן בן בכאי, וכי אפשר שאתת תהיה דורך במעשה מרכבה, ושכינה עפנוג, ומלאכי השרת מלון אוטני, ואני ארבב על החמור. מרד פתח רבי אלעזר בן ערך במעשה מרכבה ווירש, ווירדה אש מן השמים, וסיבכה כל האילנות שבסירה. פתחו בולין – כל האילנות שבשדה, ואמרו שירה. מה שרה אמרו את הפסוקים (תהלים קמ' ז-ח) 'הלו את ה' מן הארץ תנינים וכל תהומות גור, אין פרי וכל ארים וגור הלויה'. ענעה מלאך מן האש ואמר, הדברים שדרש רבי אלעזר בן ערך, לנו מעשה מרכבה. מיד רבנן יוחנן בן בכאי ונשכו לרבי אלעזר בן ערך על ראשו, ואמר, ברוך ה' אלהינו ישראל, שנעטן בין לאברהם אבינו, שיזוע להכין ולחקור ולדרוש במעשה מרכבה. יש נאה דורש ואני נאה מקיים, ושנאה מקיים ואני נאה דורש, ואיילו אתה נאה דורש ונאה מקיים. אשיריך אברהם אבינו שאלעזר בין ערך יצא מחלץיך.

וכשנאמרו דבריכם לפני רבי יוחשע, היה הוא ורבי יוסי הפטון מהלבטים בדרה, אמרו, אף אנו בדורות במעשה מרכבה. פתח רבי יוחשע ווירש, ואוטו חיים בתקופת המפו תיה, שהעננים אינם מצויים בשמים, ואך על פי כן נתקשרו שמים בעקבים, ונראה במן קשת בענן, והיו מלאכי השרת מתכיצין ובאיו לראות במומוטי – במיini שחוק שימושיים לפני חתן וכלה.

הליך רבי יוסי הפטון, ומספר את הדברים הללו לפני רבן יוחנן בן בכאי, ואמר רבנן יוחנן בן בכאי אשרים ואשרים וולדתם, אשיר עני שבך ראו. והוסיף רבנן יוחנן בן בכאי, ואך אני ואתם נראינו בחלומי, ומסובין תניינו על תר סיני, ונתחנה – נשמעה עליינו בת قول מן השמים שאמරה, עלוי לאן עלי לאן עלי לאן לשבמים, טרקלין – ארמנות ודרלים מוכנים לכם, ומצעות נאות מוציאות לכם, אתם ותלמידיכם ותלמידי תלמידיכם מזופני לכת השלישית מהחייבות היושבות לפני השכינה.

הגمرا מוספה על מה ששמענו בבריתא, שרבי אלעזר בן ערך דרש במעשה מרכבה לפני רבנן בן בכאי: אני – האם קר הוא הדבר, והתניא – והרי שנינו בבריתא, רבי יוסי ברכי יהודא אומר, שלשה רצאות הן – שלוש דרישות במעשה מרכבה היה רבי יוחשע הרצה רצאות – דרש במעשה מרכבה לפני רבנן יוחנן בן בכאי, רבי עקיבא הרצה לפני יוחשע, חנינאי בין חנינאי רצאה לפני רבי עקיבא. ואלו את רבי אלעזר בן ערך לא קא חשיב – לא מנתה הבריתא, ומשמע שהוא לא דרש במעשה מרכבה.

מתרצת הגרמא: דרכ'יו וארצו קמיה קשיב – הבריתא מונה רק